

OBJAŚNIENIA PODATKOWE z dnia 18 stycznia 2019 r.

WSPÓLNE OPODATKOWANIE DOCHODÓW MAŁŻONKÓW ORAZ OSÓB SAMOTNIE WYCHOWUJĄCYCH DZIECI W KONTEKŚCIE ZNIESIENIA CZASOWEGO OGRANICZENIA NA ZŁOŻENIE WNIOSKU O PREFERENCYJNE OPODATKOWANIE DOCHODÓW

1. Czego dotyczą objaśnienia?

Objaśnienia dotyczą likwidacji jednego z warunków uprawniających podatników do preferencyjnego opodatkowania dochodów, określonego w art. 6 ust. 10 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1509, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą PIT”. Zmiany te weszły w życie z dniem 1 stycznia 2019 r. i mają zastosowanie do dochodów (przychodów) uzyskanych od dnia 1 stycznia 2018 r.

2. Podstawa prawna i cel zmian

Preferencyjne opodatkowanie dochodów^{*)} obejmuje: wspólne opodatkowanie dochodów małżonków (1), w tym także wdów i wdowców (2), oraz sposób opodatkowania przewidziany dla osób samotnie wychowujących dzieci (3).

- (1) Ze wspólnego opodatkowania dochodów mogą skorzystać małżonkowie mający miejsce zamieszkania dla celów podatkowych w Polsce, którzy pozostawali w związku małżeńskim przez cały rok podatkowy oraz między którymi istniała przez cały rok podatkowy wspólność majątkowa.

Opodatkowaniu podlega suma ich dochodów, jednakże po odjęciu przez każdego z małżonków odrębnie kwot podlegających odliczeniu od dochodu (np. składek na ubezpieczenia społeczne w części finansowanej przez podatnika, wpłat na indywidualne konto zabezpieczenia emerytalnego, wydatków na cele rehabilitacyjne osób niepełnosprawnych, wydatków z tytułu przekazanych darowizn).

Wspólne rozliczenie dochodów małżonków następuje na wniosek złożony przez nich we wspólnym zeznaniu podatkowym. Wniosek może być wyrażony przez jednego z małżonków, przy czym w takim przypadku jest to równoznaczne ze złożeniem przez małżonka oświadczenia o upoważnieniu go przez jego współmałżonka do złożenia wniosku o wspólne opodatkowanie dochodów małżonków.

- (2) Wniosek o wspólne opodatkowanie dochodów małżonków, między którymi istniała w roku podatkowym wspólność majątkowa, może być również złożony przez wdowę albo wdowca, który:

- ✓ zawarł związek małżeński przed rozpoczęciem roku podatkowego, a jej/jego małżonek zmarł w trakcie roku podatkowego,

^{*)} Pod pewnymi warunkami z preferencyjnego sposobu opodatkowania dochodów mogą korzystać również nierezydenci; szczegółowe rozwiązania dotyczące tej kwestii zawiera art. 6 ust. 3a, 4a i 11-13 ustawy PIT.

- ✓ pozostawał w związku małżeńskim przez cały rok podatkowy, a jej/jego małżonek zmarł po upływie roku podatkowego przed złożeniem zeznania podatkowego.

Ze wspólnego opodatkowania dochodów małżonków można korzystać także wówczas, gdy jeden z małżonków nie uzyskał w roku podatkowym dochodów opodatkowanych na zasadach określonych w art. 27 (według skali podatkowej oraz z ewentualnym uwzględnieniem metod unikania podwójnego opodatkowania dochodów uzyskanych zagranicą), lub osiągnął dochody, lecz ich wysokość nie powoduje obowiązku zapłaty podatku.

Podatek określa się na imię obojga małżonków w podwójnej wysokości podatku obliczonego od połowy łącznych dochodów małżonków, z tym że do sumy tych dochodów nie wlicza się dochodów (przychodów) opodatkowanych w sposób zryczałtowany (np. od wygranych w grach liczbowych, dywidend, odsetek od lokat bankowych, itp.).

(3) Wniosek o preferencyjne opodatkowanie dochodów mogą również składać rodzice i opiekunowie prawni, mający miejsce zamieszkania dla celów podatkowych w Polsce, jeżeli samotnie wychowują dzieci. Złożenie takiego wniosku przysługuje rodzicowi lub opiekunowi prawnemu będącemu panną, kawalerem, wdową, wdowcem, rozwódką, rozwodnikiem albo osobą, w stosunku do której orzeczono separację w rozumieniu odrębnych przepisów, lub osobą pozostającą w związku małżeńskim, jeżeli jej małżonek został pozbawiony praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności, jeżeli ten rodzic lub opiekun prawny w roku podatkowym samotnie wychowuje dzieci:

- ✓ małoletnie,
- ✓ bez względu na ich wiek, które zgodnie z odrębnymi przepisami otrzymywały zasiłek (dodatek) pielęgnacyjny lub rentę socjalną,
- ✓ do ukończenia 25 roku życia uczące się w szkołach, o których mowa w przepisach o systemie oświaty, przepisach o szkolnictwie wyższym i nauce lub przepisach regulujących system oświatowy lub szkolnictwo wyższe obowiązujących w innym niż Rzeczpospolita Polska państwie, jeżeli w roku podatkowym nie uzyskały dochodów podlegających opodatkowaniu na zasadach określonych w art. 27 (według skali podatkowej oraz z ewentualnym uwzględnieniem metod opodatkowania dochodów uzyskanych zagranicą) lub art. 30b (według jednolitej 19% stawki podatku od niektórych dochodów z kapitałów pieniężnych).

Podatek osoby samotnie wychowującej dzieci oblicza się w podwójnej wysokości od połowy jej dochodu, z uwzględnieniem dochodów małoletnich dzieci własnych i przysposobionych, podlegających doliczeniu do dochodów rodzica. Jednakże do sumy dochodów nie wlicza się dochodów (przychodów) opodatkowanych w sposób zryczałtowany (np. od wygranych w grach liczbowych, dywidend, odsetek od lokat bankowych, itp.).

Z preferencyjnego sposobu opodatkowania dochodów nie można korzystać w sytuacji, gdy chociażby do jednego z małżonków, osoby samotnie wychowującej dzieci lub do jej dziecka mają zastosowanie:

- regulacje dotyczące opodatkowania dochodów z działalności gospodarczej lub działów specjalnych produkcji rolnej jednolitą 19% stawką podatku,

- przepisy ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym¹⁾, z wyjątkiem osiągnięcia przychodów z tytułu umowy najmu, podnajmu, dzierżawy, poddzierżawy lub innych umów o podobnym charakterze, jeżeli umowy te nie są zawierane w ramach prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej,
- przepisy ustawy o podatku tonażowym²⁾ lub ustawy o aktywizacji przemysłu okrętowego i przemysłów komplementarnych³⁾.

Z dniem 1 stycznia 2019 r. weszła w życie ustawa z dnia 23 października 2018 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2159), zwana dalej „nowelizacją”. Wśród wielu zmian, jakie nowelizacja wprowadziła do ustawy PIT, jest m.in. likwidacja jednego z warunków uprawniających do preferencyjnego opodatkowania dochodów małżonków, wdów i wdowców oraz osób samotnie wychowujących dzieci. Polega ona na uchyleniu w art. 6 ust. 10 ustawy PIT. Przepis ten powodował, że podatnicy spełniający warunki do preferencyjnego opodatkowania dochodów, którzy chcieli skorzystać z łącznego opodatkowania dochodów małżonków, w tym łącznego opodatkowania dochodów wdów i wdowców albo przewidzianego dla osób samotnie wychowujących dzieci, byli obowiązani do złożenia w zeznaniu podatkowym wniosku o zastosowanie wybranego sposobu opodatkowania, nie później jednak niż w terminie przewidzianym na złożenie zeznania podatkowego, tj. do 30 kwietnia roku następującego po roku podatkowym (art. 6 ust. 10 ustawy PIT, w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 stycznia 2019 r.).

Przykład 1 – stan prawny przed wejściem w życie nowelizacji

Małżonkowie, jak co roku, przygotowali za 2017 r. wspólne zeznanie PIT-37. Zeznanie wysłali pocztą dopiero w dniu 2 maja 2018 r., a zatem po terminie przewidzianym na jego złożenie, który upłynął w dniu 30 kwietnia 2018 r. Po dwóch tygodniach małżonkowie otrzymali wezwanie z urzędu skarbowego do skorygowania rozliczenia rocznego poprzez złożenie odrębnych zeznań za 2017 r. W wezwaniu wskazano, że na podstawie art. 6 ust. 10 ustawy PIT, wniosek o wspólne opodatkowanie dochodów małżonków wyrażony w zeznaniu może być złożony wyłącznie do upływu terminu na złożenie zeznania, a złożenie przez małżonków wspólnego zeznania w dniu 2 maja 2018 r. (data stempla pocztowego Poczty Polskiej) spowodowało, że stracili uprawnienie do łącznego opodatkowania dochodów za 2017 r. W konsekwencji, małżonkowie skorygowali uprzednio złożone zeznanie PIT-37, składając odrębne zeznania PIT-37.

Wyrażenie przez podatników woli preferencyjnego opodatkowania dochodów po terminie na złożenie zeznania za dany rok wyłączało możliwość zastosowania tego sposobu opodatkowania. Podatnicy, którzy z różnych przyczyn nie złożyli zeznania w terminie, bądź którzy złożyli je w terminie, lecz mimo uprawnień nie skorzystali z preferencyjnego sposobu opodatkowania dochodów, czuli się pokrzywdzeni, nie mogąc tego dokonać po terminie na złożenie zeznania.

¹⁾ Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. z 2017 r. poz. 2157, z późn. zm.).

²⁾ Ustawa z dnia 24 sierpnia 2006 r. o podatku tonażowym (Dz. U. z 2018 r. poz. 381, z późn. zm.).

³⁾ Ustawa z dnia 6 lipca 2016 r. o aktywizacji przemysłu okrętowego i przemysłów komplementarnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 387, z późn. zm.).

Wprowadzona zmiana eliminuje tę niedogodność. Począwszy od 2019 r. możliwość opodatkowania dochodów małżonków, wdów i wdowców albo osób samotnie wychowujących dzieci nie jest już uzależniona od terminu złożenia wniosku o wyborze preferencyjnego sposobu opodatkowania zawartego w zeznaniu podatkowym.

Ponieważ zmiana ta weszła w życie z dniem 1 stycznia 2019 r. i ma zastosowanie do dochodów (przychodów) uzyskanych od dnia 1 stycznia 2018 r., to podatnicy składający zeznanie za 2018 r. będą mogli opodatkować preferencyjnie dochody, także wówczas gdy wniosek o wybrany sposób opodatkowania złożą po dniu 30 kwietnia 2019 r.

Powyższe oznacza również, że zmiana ta ma zastosowanie wyłącznie do preferencyjnego opodatkowania dochodów uzyskanych od dnia 1 stycznia 2018 r. i nie można jej zastosować do opodatkowania dochodów za 2017 r. i lata wcześniejsze.

Przykład 2 – stan prawny po wejściu w życie nowelizacji

Małżonkowie, rozliczając się za 2018 r., złożyli wniosek o wspólne opodatkowanie dochodów w zeznaniu PIT-37 w dniu 5 maja 2019 r., czyli po terminie (ostatni dzień na terminowe złożenie zeznania upłynął w dniu 30 kwietnia 2019 r.).

W związku z wejściem w życie nowelizacji znoszącej od dnia 1 stycznia 2019 r. ograniczenie czasowe na złożenie wniosku o wyborze preferencyjnego sposobu opodatkowania, małżonkowie nie tracą uprawnień do wspólnego opodatkowania dochodów mimo upływu terminu na złożenie zeznania. Wprowadzona zmiana ma bowiem zastosowanie już do dochodów uzyskanych od dnia 1 stycznia 2018 r.